

ANTI-PESTPROTOCOL

De Hartenlust wil een veilige school voor elke leerling zijn. Wij willen onze leerlingen immers niet alleen toerusten met kennis voor een vervolgopleiding, maar hen ook – vanuit onze identiteit – begeleiden in hun ontwikkeling tot zelfbewuste en verantwoordelijke jongvolwassenen. Een goede sfeer en een veilige leeromgeving zijn daarvoor essentiële randvoorwaarden. Pesten past hier niet bij: het is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. De grote vraag is hoe dat het beste kan en vooral ook hoe we dat als school het beste kunnen aanpakken. Deze vragen proberen we in dit anti-pestprotocol te beantwoorden. Het heeft als doel om alle leerlingen, medewerkers en ouders op de hoogte te brengen van de stappen die wij als school nemen om pesten tegen te gaan.

Een sterk groeiende vorm is digitaal pesten. Ook daarin probeert dit protocol te voorzien, hoewel de ontwikkelingen op dat vlak vaak snel gaan. Dit protocol is dus geen statisch document, maar zal, met de ontwikkelingen in de school en de samenleving, mee veranderen.

Om te zorgen voor een sociaal veilig klimaat, zet de school meerdere met elkaar samenhangende interventies, programma's en methoden in op individueel niveau, op klassikaal niveau en op schoolniveau. Ook betreft de school de ouders en de omgeving bij de aanpak. Pesten is een maatschappelijk probleem. Samenwerking van alle betrokkenen is dan ook noodzakelijk.

Pesten

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend. Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten leerkrachten en anderen niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan. Docenten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) bij het tegengaan van pesten. Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben. Voor mentoren betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden. Wat ieders taak hierin precies is, wordt beschreven in ons pestprotocol.

Bij pesten zijn verschillende partijen te onderscheiden: de gepeste leerling, de pester en de rest van de klas/van de leerlingen.

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Schaamte;
- Angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt;
- Het probleem lijkt onoplosbaar;
- Het idee dat je niet mag klikken.

Mogelijke signalen van gepest worden zijn:

- Niet meer naar school willen;
- Niet meer over school vertellen thuis;
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden;
- Slechtere resultaten op school dan vroeger;
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen;
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben;
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen;
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben;
- De verjaardag niet willen vieren;
- Niet buiten willen spelen;
- Niet alleen een boodschap durven doen;
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan;
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen;
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn;
- Zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven.

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden.

Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig.

Pestgedrag kan een aantal dieperliggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie;
- Binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken;
- Het moeten spelen van een niet-passende rol;

- Een voortdurende strijd om de macht in de klas;
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau);
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid).

De rest van de klas

Deze laatste groep kan uit verschillende groepen bestaan. Er zijn de meelopers, die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook voortkomen uit berekening. De meelopers vinden dan stoer gedrag wel interessant en ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen. Naast de meelopers zijn er leerlingen die passief zijn: ze pesten niet, maar nemen ook niet duidelijk stelling. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen. Een enkele leerling zal niet zien wat er zich op dit gebied in de klas afspeelt. Tot slot is er soms een enkeling, met een hoge status, die het af en toe voor het slachtoffer opneemt.

Hoe wordt er gepest?

Er zijn verschillende manieren waarop gepest wordt:

- Met woorden: vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes schrijven;
- Lichamelijk: trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken;
- Achtervolgen: opjagen en achternalopen, in de val laten lopen, klemzetten of rijden, opsluiten; uitsluiting: doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes, bij groepsopdrachten, bij social media niet opnemen in de groep;
- Stelen en vernielen: afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen, kliederen op boeken, banden lekprikken, fiets beschadigen;
- Afpersing: dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen;
- Digitaal pesten: dit is het pesten of misbruiken via internet of social media.

Het anti-pestprotocol

De Hartenlust accepteert pesten in geen enkel geval. In het anti-pestprotocol staat omschreven hoe wij als school pesten aanpakken. We gaan hierbij uit van de medewerking en betrokkenheid van medewerkers, ouders én leerlingen.

Uitgangspunten

Een anti-pestprotocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

- Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen;
- De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren;
- Docenten, schoolleiding en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten;
- De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het anti-pestprotocol);
- De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.

De vijfsporenaanpak

Om pesten tegen te gaan, gaan wij uit van de vijfsporenaanpak. Naast de bovengenoemde drie partijen – de gepeste leerling, de pester, de rest van de klas – zijn er nog twee partijen die erbij betrokken zijn en worden: de school en de ouders.

1. De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt dat de schoolleiding, de mentoren en de docenten voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten;
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.

2. Het bieden van steun en begeleiding aan de jongere die gepest wordt:

- Het probleem wordt serieus genomen;
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt;
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen;
- Begeleiding wordt geboden in de vorm van adviezen h oe te reageren op het gedrag van de pesters;
- In het geval de leerling lange tijd – door het pesten – niet op een normale manier met leeftijdsgenoten kon omgaan, behoort een sociale vaardigheidstraining tot de mogelijkheden.

3. Begeleiding van de pester:

- Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester;
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen;
- Wijzen op gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag;
- Duidelijke afspraken maken.

4. Het betrekken van de middengroep bij het probleem

De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier in de toekomst op terug.

5. Het bieden van steun aan de ouders:

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen;
- De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken;
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind;
- De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners;
- De school adviseert ouders aangifte te doen wanneer de leerling lichamelijke letsel heeft of er materiële schade is toegebracht.

De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

Preventie

In alle leerjaren bespreekt de mentor aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de school en in de klas en hierbij wordt expliciet aandacht besteed aan pesten. Er wordt uitgelegd dat pesten op De Hartenlust niet wordt geaccepteerd en dat we een anti-pestprotocol hebben. De mentor legt aan de hand van het protocol uit hoe pesten wordt aangepakt. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of hulp vragen wordt beschouwd.

In de brugklas wordt in één of meer mentorlessen aandacht besteed aan pesten. In de lessen Informatietechnologie stellen de leerlingen een contract sociale veiligheid op dat wordt ondertekend door alle leerlingen.

In de tweede klas zetten we 'Whatshappy' in worden er klassikale omgangsregels opgesteld.

Daarnaast geldt altijd dat de mentor expliciet aandacht zal besteden aan pestgedrag in een groeps gesprek, als daar aanleiding toe is. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd. Van de gesprekken en acties rond pesten worden aantekeningen gemaakt, die door de mentor worden opgenomen in het leerlingvolgsysteem van zowel de pester als het slachtoffer.

De docenten hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren en een melding maken bij de mentor om hulp en overleg in gang te zetten.

Het stappenplan na een melding van pesten

Als pesten gesignaleerd wordt, pakken we dit volgens een bepaalde handelingswijze aan.

A. De mentor

1. De mentor praat met de pester en de gepeste leerling en probeert hierbij tot goede afspraken te komen.
2. De mentor bespreekt het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
3. Mocht het pesten in klassenverband plaatsvinden, dan praat de klassendocent met de hele klas. Dit is belangrijk in verband met het herstellen van de groepssfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft.
4. Indien het probleem zich herhaalt, meldt de mentor het gedrag aan de pestcoördinator en de teamleider van de leerling(en).

B. De pestcoördinator

1. De pestcoördinator neemt de rol van de mentor over, bij herhaling van het pestgedrag en wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.
2. Hij heeft een gesprek met de gepeste en de pester apart of organiseert een gesprek tussen beiden.
3. In het contact met de pester zal deze geconfronteerd worden met zijn gedrag. De pestcoördinator bekijkt of het pestgedrag een gevolg is van achterliggende problemen. Ook wordt er door de teamleider besproken wat er gebeurt als het pesten zich herhaalt.
4. In het contact met de gepeste wordt gekeken of hij bepaald gedrag vertoont, waardoor hij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters.
5. De teamleider stelt alle betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van herhalend pestgedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.
6. De pestcoördinator bespreekt de mogelijkheden tot hulp met teamleider en de ouders.
7. Hij koppelt alle informatie weer terug naar de mentor.

C. Het antipestcontract?

Wanneer de pester opnieuw in pestgedrag vervalt, wordt er een antipestcontract opgesteld (zie bijlage I). In dit contract worden afspraken opgesteld die erop zijn gericht het pesten te voorkomen. Zowel de leerlingen, de ouders en de teamleider ondertekenen dit contract. De ouders ontvangen een kopie van het contract. Het contract zal opgenomen worden in het leerlingvolgsysteem van de leerling. De teamleider kan er daarnaast voor kiezen om een gezamenlijk contract op te stellen waarin voor alle betrokkenen (de pester, de gepeste en bijvoorbeeld ook de middengroep) afspraken zijn opgenomen.

D. Maatregelen door de directeur

Wanneer de genomen maatregelen niet het gewenste resultaat hebben, neemt de directeur maatregelen. Schorsing en verwijdering van de leerling kunnen hier onderdeel van uit maken. De Hartenlust volgt daarbij het Schorsings-, en verwijderingsprotocol van de Dunamare Onderwijs.

Bijlage I: Antipestcontract voor de pester

Ondergetekende,.....(naam), leerling van klas ..... van De Hartenlust verklaart hierbij zich te houden aan het anti-pestcontract.

Alle handelingen die uitgelegd kunnen worden als pesten, worden door ondergetekende vanaf heden achterwege gelaten. Daarom benoemt de pester wat hij gaat doen om het pesten te voorkomen:

- Ik zal

.....

- Ik zal

.....

- Ik zal

.....

- Ik zal

.....

- Ik zal

.....

- Ik zal

.....

Bij het verbreken van dit contract wordt de leerling doorverwezen naar de teamleider en zullen er passende maatregelen genomen worden.

Aldus overeengekomen

datum: .....

Plaats:.....

..... (handtekening pester)

..... (handtekening mentor)

..... (handtekening ouders)

Kopie naar ouder(s), mentor, teamleider en het leerlingvolgsysteem

Bijlage II: Tips voor leerlingen

Wat kun je doen om digitaal pesten en misbruik te voorkomen?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt.
- Zorg dat je wachtwoorden geheim blijven en niet makkelijk te raden zijn.
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertrouw dan op je gevoel en vertel het aan iemand die je vertrouwt.
- Kom voor jezelf op, maar ga jezelf niet verdedigen. Zeg dat hij/zij op moet houden en ga niet zelf terugpesten.
- Verwijder onbekende mensen uit je contactlijst van social media (Facebook, Instagram, Twitter etc.).
- Bel of mail niet zomaar met personen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders dit weten.
- Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreigmail of haatmail.
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen via internet kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan hij jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden.
- Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je webcam. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt worden die jij niet wilt.

Wat kun je doen als je digitaal gepest wordt?

- Niet persoonlijk opvatten als het van mensen komt die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden.
- Reageer niet op pestberichten of andere digitale pesterijen. Verwijder de e-mail zo mogelijk zonder hem te openen. Als je niet reageert, stopt het pesten vaak vanzelf.
- Blokkeer de afzender. Als het gaat om appjes of sms'jes op de mobiele telefoon, dan heb je soms de mogelijkheid om nummers te blokkeren.
- Bewaar de bewijzen. Maak een print of sla ze op.
- Ga naar je mentor of teamleider toe op school. Deze zal je verder helpen om het pestgedrag te stoppen.
- Bij stalken kun je aangifte doen bij de politie. Het is strafbaar.

Bijlage III: Informatie over pesten

Pesten (algemeen)

- www.pestweb.nl

Website van het APS met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en leerkrachten.

- www.pestten.net

Voor en door slachtoffers. Opgericht door Bob van der Meer.

Digitaal pesten/ veilig internetgebruik/ veilige school

- www.digibewust.nl

Een informatieve site van het Ministerie van Economische zaken, over het veilig gebruik van internet.

- www.ppsi.nl

PPSI is het expertisecentrum van het APS op het gebied van het voorkomen en bestrijden van seksuele intimidatie en seksueel misbruik in het onderwijs. Je kunt er ook terecht voor informatie over pesten, agressie, geweld, discriminatie en racisme.

- www.schoolenveiligheid.nl

Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid.

Films met als thema pesten

- Bluebird (2004)
- Spijt (2013)

Bureau slachtofferhulp

www.slachtofferhulp.nl , tel: 0900-0101